

ศึกษาเปรียบเทียบการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และคริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์

Comparative Study of the Use of Online Media for the Propagation of Buddhism and Christianity in Phetchabun Province

พระสมพาน ฐานวุฑโฒ (เหล่าชุมแพ)

Phra Sompan Thānavuddho (Laochumphae)

คณะพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: phrasompan1972@gmail.com

Received December 25, 2025; Revised April 23, 2026; Accepted: April 25, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแผ่คริสต์ศาสนา 3) เพื่อเสนอแนวทางการใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแผ่ศาสนาทั้งสองในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า สื่อออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะช่วงสถานการณ์ COVID-19 พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ใช้แพลตฟอร์ม เช่น Facebook, YouTube, TikTok และ LINE เพื่อเผยแผ่ธรรมะถ่ายทอดกิจกรรมทางศาสนา และตอบคำถามธรรมะออนไลน์ ทำให้ผู้สนใจเข้าถึงเนื้อหาได้สะดวก รวดเร็ว ต่อเนื่อง ส่งเสริมจิตใจให้สงบ มีศีลธรรม และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข คริสตจักรในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเฉพาะนิกายโรมันคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ ใช้สื่อออนไลน์อย่างแพร่หลาย เช่น ถ่ายทอดสดพิธีมิสซา คำเทศนา และกิจกรรมภาวนาออนไลน์ผ่าน Zoom, YouTube, Facebook Live และแอปเฉพาะของคริสตจักร เนื้อหาส่งเสริมสร้างศรัทธา ความรัก และการมีส่วนร่วมในชุมชน ส่งผลดีต่อจิตใจ ความสัมพันธ์ และการใช้ชีวิตตามหลักศาสนา ทั้งพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาใช้สื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมศรัทธา ความเข้าใจในคำสอน และการประยุกต์หลักธรรมในชีวิตประจำวัน แต่ต่างกันไปในแนวทาง โดยพระพุทธศาสนาเน้นการบรรยายธรรม สวดมนต์ และสันทนาธรรมเพื่อความสงบภายใน ส่วนคริสต์ศาสนาเน้นการภาวนาเป็นกลุ่ม การมีส่วนร่วม และการสื่อสารเชิงสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวในชุมชนคริสตชน จะเห็นได้ว่า แม้จะมีความแตกต่างในเชิงวัฒนธรรม และรูปแบบการสื่อสาร แต่ทั้งสองศาสนาใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศาสนา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของศาสนิกชนทั้งในด้านจิตใจ สังคม และการมีเป้าหมายในชีวิตที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การเผยแผ่; คริสต์ศาสนา; พระพุทธศาสนา; สื่อออนไลน์

Abstract

The objectives of this research article are as follows: 1) to study the concepts of using online media for the propagation of Buddhism in Phetchabun Province; 2) to study the concepts of using online media for the propagation of Christianity in Phetchabun Province; 3) to propose guidelines for the use of online media for the propagation of Buddhism and Christianity in Phetchabun Province. This is a qualitative study, collecting data from relevant documents and research, as well as from in-depth field interviews with key informants, including Phetchabun Provincial Cultural Officers, the Provincial Buddhist Office, local political officials, school directors, Buddhist religious leaders, Buddhist followers, Christian religious leaders, and Christians, totaling 20 individuals. The study found that online media plays a significant role in disseminating Buddhist teachings, particularly during times of restricted travel or religious activities, such as during the COVID-19 pandemic. Monks and Buddhist followers in Phetchabun Province have utilized platforms such as Facebook, YouTube, TikTok, and Line to communicate teachings, deliver sermons, livestream religious events on significant days, and engage in online discussions to answer questions about Buddhist principles. This has enabled recipients to access Buddhist content conveniently, quickly, and continuously, fostering inner peace, promoting ethical living, and enhancing daily life happiness. Similarly, churches in Phetchabun Province, particularly in the Roman Catholic and Protestant denominations, have extensively used online media, such as livestreaming Masses, sharing sermons, and organizing online prayer groups via Zoom, YouTube, Facebook Live, and church-specific applications. The content focuses on strengthening faith, promoting love, and encouraging community participation among Christians, contributing to their spiritual well-being, relationships with others, and purposeful living guided by religious principles. Both religions utilize online media for a shared purpose: to promote faith, understanding of teachings, and the application of religious principles in daily life. However, they differ in their approaches and presentation styles. Buddhism emphasizes delivering teachings through sermons, chanting, and interactive discussions, focusing on inner peace. In contrast, Christianity prioritizes community engagement, group prayers, sharing personal experiences, and using media to foster relational connections and unity among Christians. It is evident that, despite differences in culture and communication styles, both religions use online media as a tool to promote religious learning and enhance the quality of life for their followers in terms of spirituality, social relationships, and achieving a more meaningful life.

Keywords: Propagation; Christianity; Buddhism; Online Media

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศ ส่งผลให้ผู้คนเสพข้อมูลมากมายจนยากที่จะแยกแยะว่าอะไรคือหลักคำสอนที่แท้จริง

โดยเฉพาะในพระพุทธศาสนา การเข้าถึงธรรมะในรูปแบบดั้งเดิม เช่น การฟังเทศน์ที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา ได้ลดน้อยลง เนื่องจากผู้คนหันไปให้ความสำคัญกับการดำรงชีวิตที่เน้นวัตถุและการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ค่านิยมทางศาสนาเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย พระสงฆ์ในยุคนี้จึงต้องปรับตัวโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น สื่อสังคมออนไลน์อย่าง Facebook, Line และ YouTube เพื่อเผยแผ่ธรรมะอย่างทันสมัยและเข้าถึงผู้คนได้ง่ายมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เปลี่ยนแปลงตามสังคม แต่ยังคงรักษาแก่นแท้ของคำสอนไว้ ในประวัติศาสตร์พระพุทธเจ้าทรงเริ่มเผยแผ่ธรรมะหลังการตรัสรู้ ด้วยการแสดงปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ และต่อมาพระเจ้าอโศกมหาราชได้ส่งพระสงฆ์ไปเผยแผ่ธรรมะในหลายภูมิภาค (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2555) รวมถึงสุวรรณภูมิ ซึ่งปัจจุบันสันนิษฐานว่าเป็นบริเวณจังหวัดนครปฐม การเผยแผ่ในยุคพุทธกาลใช้วิธีหลากหลาย เช่น การแสดงธรรม การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง และการตอบปัญหาโดยเน้นเมตตา ไม่ยกตนข่มท่าน

หลักการของพระพุทธเจ้าคือการเผยแผ่ธรรมะด้วยความบริสุทธิ์ มีความงามในทุกด้าน และมีจิตเมตตาเพื่อเกื้อกูลสรรพสัตว์ โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน สำหรับคริสต์ศาสนา การเผยแผ่ถือเป็นการประกาศข่าวดีของพระเจ้า โดยพระเยซูคริสต์ได้เลือกอัครสาวก 12 (มัทธิว 28:19-20, คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014) คนเพื่อออกไปสั่งสอนและล้างบาปแก่ชาวโลก โดยเน้นการใช้สันติธรรมและเมตตา เช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า ในพันธสัญญาเดิม พระเจ้าได้วางแผนการช่วยมนุษยให้รอด ตั้งแต่ยุคอับราฮัมจนถึงยุคพระเยซู ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของแผนการเผยแผ่ศาสนาเพื่อรวมมนุษยชาติให้มารวมกันรอบพระองค์ การประกาศธรรมของคริสต์ศาสนาเน้นว่าพระเจ้าเป็นพระเจ้าของทุกชาติ ทุกภาษา ไม่ใช่แค่ของอิสราเอลเท่านั้น โดยพระเยซูทรงเป็นผู้สานต่อพันธสัญญานั้นให้สำเร็จสมบูรณ์ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้คนทั่วโลกได้รับรู้ถึงพระคุณของพระองค์

ในจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งตั้งอยู่บริเวณรอยต่อระหว่างภาคเหนือและภาคกลาง เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม แม้ว่าส่วนใหญ่จะนับถือพระพุทธศาสนา (ร้อยละ 99.47) แต่ก็มีคริสต์ศาสนิกชนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ร่วมด้วย โดยมีโบสถ์คริสต์กระจายอยู่ในหลายอำเภอ จังหวัดนี้มีวัด 358 แห่ง และสำนักสงฆ์ 590 แห่ง แสดงให้เห็นถึงรากฐานของพระพุทธศาสนาที่ฝังลึกในชุมชน ทั้งพระสงฆ์ในพุทธศาสนาและบาทหลวงในคริสต์ศาสนาจึงควรใช้ความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแผ่คำสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ให้เข้ากับยุคสมัย โดยใช้สื่อออนไลน์ที่มีต้นทุนต่ำแต่เข้าถึงผู้คนได้ง่าย เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกเพศทุกวัย จากการศึกษาเปรียบเทียบเบื้องต้น พบว่าทั้งสองศาสนามีจุดร่วมสำคัญ คือ การมุ่งเผยแผ่เพื่อเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ มีผู้นำศาสนาที่ได้รับการเคารพอย่างสูง และอาศัยรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยเพื่อให้คำสอนเข้าถึงผู้คนมากที่สุด อย่างไรก็ตาม แต่ละศาสนาก็มีจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และโอกาสที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทของสังคม วัฒนธรรม และพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่คริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์

3. เพื่อเสนอแนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับคริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ร่วมกับวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) โดยมี กระบวนการศึกษาข้อมูล ร่วมกับการสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ในการรวบรวมข้อมูลวิจัย มีรายละเอียดประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการค้นคว้าหาหลักฐานต่างๆ จากคัมภีร์สำคัญทางศาสนา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ โดยใช้ห้องสมุดและศูนย์บริการเอกสารต่างๆ

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรงจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตรงตามสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยใช้การสังเกตการณ์ร่วมปฏิบัติการในสนามไปด้วย พร้อมกับการสัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีแบบคำตอบตายตัว เป็นการคุยกันเพื่อหาความรู้และรวบรวมความคิดต่าง ๆ ของบุคคลในชุมชนนั้น เพื่อประกอบการวิจัยขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง 1) พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป 2) บาทหลวง จำนวน 5 ท่าน 3) พุทธศาสนิกชน จำนวน 5 คน 4) คริสตชน จำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูลโดยการปฏิบัติการสนาม เมื่อปรับปรุงแบบสอบถามแล้วผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามนั้น ไปปฏิบัติการในสนามด้วยตนเองแต่ผู้เดียว โดยสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม เป็นการเก็บข้อมูลที่เน้นหนักในการสังเกตและการจัดบันทึกประกอบการซักถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลระดับลึก ตรงกับความเป็นจริงและทราบเหตุผลเบื้องหลังการสอบถามนั้นด้วย

ขั้นตอนที่ 5 การประมวลผลข้อมูล การวิเคราะห์ และการเสนอผลงานวิจัย

ผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นหัวใจสำคัญของการประกาศศาสนาและเป็นการเผยแผ่หลักคำสอนของศาสนาเพื่อขยายอาณาเขตเพิ่มจำนวนศาสนิกชน หรือเพิ่มพลังอำนาจของศาสนา มีรายละเอียดดังนี้

1) ประวัติการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คำว่า “เผยแผ่” ในบริบทพระพุทธศาสนา หมายถึง การนำหลักธรรมคำสอนไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้และน้อมนำไปปฏิบัติด้วยความสมัครใจ โดยไม่บีบบังคับ ต่างจากคำว่า “เผยแพร่” ที่มีแก่นัยของการจงใจหรือเปลี่ยนศรัทธา คำว่า “เผยแผ่” จึงต่างจากคำว่า “เผยแพร่” ซึ่งให้ความหมายที่มุ่งหวังจะเปลี่ยนความเชื่อหรือศรัทธาของผู้อื่นมากกว่า ในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในกิจของพระสงฆ์ มักใช้คำว่า “เผยแผ่” การเผยแผ่เพื่อสร้างความรู้และความศรัทธา (ตัวอย่าง รายการ “ตามรอยพระพุทธเจ้า” 2556) การ

เผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยมีประวัติอันยาวนาน เริ่มต้นเมื่อประมาณพุทธศักราช 236 ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช โดยพระโสณเถระและพระอุตตรเถระได้เดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ จากนั้นศาสนาได้ถูกสืบทอดต่อมาในหลายอาณาจักร เช่น ทวารวดี ลพบุรี สุโขทัย ล้านนา อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ โดยในแต่ละยุค พระพุทธศาสนาได้รับการอุปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์ ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต พระพุทธศาสนาได้เสนอแนวทางการดำเนินชีวิตที่เน้นความเจริญทั้งทางกาย จิตใจ และปัญญา อันปรากฏในหลัก “ไตรสิกขา” คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาที่ลึกซึ้งและเป็นระบบ โดยไม่เพียงแต่ส่งผลให้บุคคลหลุดพ้นจากทุกข์ หากยังส่งเสริมให้สังคมมีความสงบสุขอย่างแท้จริง

2) การใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์จังหวัดเพชรบูรณ์มีประชากรส่วนใหญ่เป็นพุทธ มีวัดและสำนักสงฆ์มากกว่า 400 แห่ง เป็นแหล่งวัฒนธรรมและธรรมชาติที่สำคัญ พระสงฆ์มีบทบาทเผยแผ่ธรรมะและนำทางศาสนา โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตเผยแผ่ธรรมะให้เข้ากับยุคดิจิทัล เนื่องจากโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและผู้คนใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น การเผยแผ่ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Line, YouTube และเว็บไซต์ จึงมีความสำคัญมากขึ้น โดยพระสงฆ์ต้องปรับตัวและพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อเข้าถึงผู้คนยุคใหม่ การสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรสงฆ์ในการพัฒนาเว็บไซต์ ฝึกอบรม และสร้างเนื้อหาธรรมะที่เหมาะสม จะช่วยส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแผ่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวพุทธในจังหวัดเพชรบูรณ์หลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงเน้นในการเผยแผ่ คือ การงดเว้นจากการทำบาป การทำความดี และการทำจิตใจให้ผ่องใส ซึ่งเรียกว่าโอวาทปาติโมกข์ นอกจากนี้ ทรงเน้นการปฏิบัติธรรมด้วยความสงบสำรวม และมีความตั้งใจจริง โดยไม่กล่าวร้าย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และรู้จักประมาณในการดำรงชีวิต ในจังหวัดเพชรบูรณ์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเน้นการทำงานร่วมกับชุมชน ผ่านทางวัดและงานบุญประเพณีต่างๆ พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและจิตใจของประชาชน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายระหว่างวัด ชุมชน และหน่วยงานราชการ เพื่อความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองของพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พนม คล้าย, 2561) ซึ่งระบุว่า การใช้เทคโนโลยีสื่อใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ช่วยให้พระธรรมคำสอนสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลายขึ้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเพชรบูรณ์จึงไม่ใช่เพียงการสอนคำสอนเท่านั้น แต่เป็นการรวมพลังของชุมชนเพื่อสร้างสังคมที่ดี มีความสงบสุขและเจริญด้วยธรรม แต่การใช้สื่อออนไลน์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเพชรบูรณ์

4) พัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวพุทธในจังหวัดเพชรบูรณ์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นการนำหลักธรรมง่ายๆ เช่น การละชั่ว ทำดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ มาใช้ในชีวิตประจำวัน พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนผ่านการพัฒนาทางกาย จิต ปัญญา และสังคม โดยยึดหลักพุทธการธรรม 4 ที่ช่วยสร้างสมความดีและความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามพุทธศาสนามุ่งเน้นความสุขที่แท้จริงและความสงบสุขของมนุษย์ รวมถึงการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและเกื้อกูลกันระหว่างชุมชน วัด และหน่วยงานต่างๆ เพื่อความยั่งยืนในอนาคต

แนวคิดการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนอย่างเข้าถึงและทันสมัย (จากการสัมภาษณ์ พระสุธีวรารามณ์ รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ 20 พ.ค. 2568) โดยพระสงฆ์ และชุมชนร่วมมือกันพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลเพื่อสื่อสารธรรมะผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube และเว็บไซต์ สร้างเครือข่ายระหว่างวัด ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล โดยยึดหลักการงดเว้นความชั่ว ทำความดี และเจริญจิตใจอย่างสงบ เพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็ง มีความสงบสุข และเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบูรณ์

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่คริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

1) ประวัติการเผยแผ่คริสต์ศาสนาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การเผยแผ่ศาสนาคริสต์ หมายถึงการประกาศแผนการของพระเป็นเจ้าในการช่วยมนุษย์ให้รอด โดยเริ่มจากพันธสัญญาเดิมที่เห็นว่าพระเจ้าเป็นของทุกชนชาติ และบรรลุถึงจุดสูงสุดในพันธสัญญาใหม่ผ่านพระเยซูเจ้า ผู้ทรงนำข่าวดีและความรอดมาสู่มนุษย์ทุกคน ซึ่งพระศาสนจักรมีหน้าที่สืบสานพันธกิจนี้อย่างต่อเนื่อง ศาสนาคริสต์ เริ่มเผยแผ่โดยพระเยซูคริสต์ ผู้สั่งสอนเรื่องความรัก ความเมตตา และความรอดจากบาป พระองค์ทรงเลือกสาวก 12 คนช่วยประกาศคำสอน หลังการสิ้นพระชนม์และฟื้นคืนชีพ สาวกได้เผยแผ่ศาสนาไปทั่วภูมิภาค แม้จะถูกต่อต้านก็ตาม ในยุคล่าอาณานิคม ศาสนาคริสต์แพร่เข้าสู่เอเชีย รวมถึงไทย โดยนักสอนศาสนาจากโปรตุเกสและสเปนเริ่มเผยแผ่ในสมัยอยุธยา มีการตั้งวัดและมีสังฆมณฑลในสมัยรัชกาลที่ 3 ปัจจุบันศาสนาคริสต์ในไทยมี 2 นิกายหลัก คือ โรมันคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ การพัฒนาชุมชนคริสตชนเน้นการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างแท้จริง โดยมีองค์ประกอบหลัก 8 ประการ ได้แก่ การย้ายถิ่นฐาน การคืนดี การแจกจ่ายทรัพยากร การพัฒนาภาวะผู้นำ การฟังชุมชน การใช้ทรัพยากรภายใน การมีวัดเป็นศูนย์กลาง และการเพิ่มขีดความสามารถ ทั้งหมดนี้ต้องอาศัยความร่วมมือของคริสตชนในการสร้างความยุติธรรมและศักดิ์ศรีให้กับคนยากจนผ่านการดำเนินชีวิตและศาสนบริการแบบองค์รวม

2) การใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแผ่คริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในยุคดิจิทัล การใช้สื่อออนไลน์กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแผ่คริสต์ศาสนา โดยเฉพาะในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีคริสตจักรหลายแห่งกระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ แม้จะเป็นจังหวัดที่มีวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้มแข็ง แต่เทคโนโลยีสารสนเทศกลับช่วยให้การประกาศข่าวประเสริฐเข้าถึงผู้คนได้กว้างขวางขึ้น ทั้งในกลุ่มชาวคริสต์และผู้สนใจทั่วไป สื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ เว็บไซต์ และวิดีโอออนไลน์ ถูกนำมาใช้ในการถ่ายทอดคำสอน การนมัสการ และกิจกรรมของคริสตจักรในรูปแบบทันสมัย เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการเข้าถึง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ นอกจากนี้ การเผยแผ่ยังรวมถึงการพัฒนาแอปพลิเคชัน การเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ และการสื่อสารสองทางระหว่างผู้นำศาสนาและศาสนิกชน ทำให้บทบาทของผู้นำศาสนาในเพชรบูรณ์ต้องปรับตัว มีทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยไม่ละเลยสาระสำคัญของคำสอนตามคัมภีร์ ไบเบิล การใช้สื่อออนไลน์จึงเป็นแนวทางที่สำคัญและจำเป็นในการสานต่อพันธกิจของคริสต์ศาสนาในยุคปัจจุบัน

3) การใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแผ่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวคริสต์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ หลักการทางศาสนาคริสต์ในยุคดิจิทัลนี้ คือ การใช้โซเชียลมีเดียเชื่อมโยงคริสเตียนทั่วโลก เพื่อส่งเสริมพันธกิจหลัก 5 ประการ ได้แก่ การประกาศพระกิตติคุณ การสร้างสาวก การสามัคคีธรรม การนมัสการพระเจ้า และการรับใช้สังคม โดยคริสตจักรในจังหวัดเพชรบูรณ์เน้นการนมัสการ การสร้างสาวก และการรับใช้สังคมเป็นสำคัญ ส่วนอุดมการณ์หลักคือการสืบสานพระอาณาจักรของพระเจ้าที่อยู่ในใจมนุษย์และในโลก ผ่านการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับคำสอนของพระเยซูคริสต์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือ การนำแผ่นดินของพระเจ้ามาสถิตในโลกนี้อย่างยั่งยืน

4) พัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวคริสต์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ หลักธรรมคริสต์ศาสนามุ่งเน้นการดำเนินชีวิตด้วยความรักต่อพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ โดยมีพระเจ้าเป็นศูนย์กลางของความเชื่อ มนุษย์ถูกสร้างตามภาพลักษณ์พระเจ้าและมีเสรีภาพตอบรับความรักนี้ พันธสัญญาเดิมและใหม่เป็นคำมั่นสัญญาระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ที่ชักนำไปปฏิบัติตามบทบัญญัติและคำสอนของพระเยซู ชีวิตคริสตชนจึงต้องติดตามพระเยซูด้วยความรัก ความเมตตา และความรับผิดชอบ เพื่อแสดงความศรัทธาอย่างแท้จริงในทุกด้านของชีวิต

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าแนวทางการใช้และการบูรณาการสื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับคริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

1) หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับคริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในความหมายของการเผยแผ่ ทั้งศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ความหมายในการเผยแผ่ก็คือ นำหลักคำสอนของศาสนาไปเผยแผ่ให้กับศาสนิกชน เพื่อนำไปประพฤติและปฏิบัติในการดำเนินชีวิตให้มีความสุขและร่มเย็น ศาสนาพุทธมีพระสงฆ์เป็นผู้เผยแผ่ ส่วนคริสต์ศาสนามีบาทหลวงเป็นผู้ถ่ายทอดคำสอนจากพระเจ้าให้ศาสนิกชนชาวคริสต์ ศาสนาพุทธเชื่อเรื่องบาปบุญ ส่วนคริสต์ศาสนาเชื่อในพระเจ้า

2) อุดมการณ์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา อุดมการณ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเพชรบูรณ์เน้นใช้พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อกำกับการทำงานผ่านสื่อออนไลน์อย่างมีสติ ขณะที่คริสต์ศาสนานับเผยแผ่คำสอนพระเยซูด้วยความใกล้ชิดประชาชน ใช้สื่อออนไลน์เช่นกันในการสื่อสารและสร้างเครือข่าย ความแตกต่างสำคัญคือพระพุทธศาสนาเน้นพึ่งตนเองและปัญญา ส่วนคริสต์ศาสนาเชื่อในพระเจ้าผู้ทรงอำนาจและการอธิษฐานขอความช่วยเหลือจากพระองค์

3) วิธีการของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์เน้นเผยแผ่ทั้งในสถานที่ประจำ เช่น วัดและสถานีวิทยา รวมถึงเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้าน โรงเรียน และทำกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ควบคู่กับการใช้สื่อออนไลน์อย่างแพร่หลาย ขณะที่คริสต์ศาสนาใช้วิธีการเข้าสู่พระอาณาจักร สอนให้เดินในทางของพระเจ้า เตือนเรื่องผู้เผยพระวจนะเท็จ และเน้นการสร้างชีวิตบนรากฐานที่ถูกต้อง ทั้งสองศาสนาใช้สื่อออนไลน์และการออกนอกพื้นที่เพื่อเผยแผ่คำสอน แต่มีเป้าหมายและวิธีการเชิงเนื้อหาที่แตกต่างกันตามหลักศาสนาของตนเอง การใช้สื่อออนไลน์ทางศาสนามักประสบปัญหาเรื่องความต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรม การขาดทักษะของผู้นำศาสนาในการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งขาดแผนการเผยแผ่ที่ชัดเจน (พระอนันต์ อภินันโท (ผากา), 2549)

4) เพื่อเสนอแนวทางการใช้และการบูรณาการสื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับ คริสต์ศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ สื่อสังคมออนไลน์ช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าถึงคนยุคใหม่ได้ง่าย และกว้างขวาง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ แต่ผู้สร้างสื่อต้องถ่ายทอดข้อมูลอย่างถูกต้องเพื่อป้องกัน ผลกระทบด้านศีลธรรมและวัฒนธรรมจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรืออุกุศล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พระสงฆ์และผู้นำศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้นำ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Live, YouTube และ TikTok มาใช้เผยแผ่ธรรมะ เพื่อเข้าถึง เยาวชนและกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ไม่สะดวกเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาแบบดั้งเดิม โดยใช้เทคนิคการเล่า เรื่องและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมเพื่อเพิ่มความเข้าใจธรรมะอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดที่ว่าสื่อมีผลต่อรูปแบบการสื่อสารศาสนาในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การเผยแผ่ผ่านสื่อ ออนไลน์ยังพบข้อจำกัดในพื้นที่ชนบท ทั้งด้านบุคลากร เทคโนโลยี และทัศนคติของพระสงฆ์บางส่วน ที่ยังไม่เห็นความสำคัญ จึงไม่สามารถทดแทนการสื่อสารแบบเผชิญหน้าได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้อง พัฒนานองค์ความรู้ การอบรม และการจัดการเนื้อหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อ ออนไลน์ตอบสนองต่อวิถีชีวิตยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาธนกร กิตติป ญโญ โดเสนอกระบวนการเผยแผ่ศาสนา แนวคิดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาเชิงรุก เชิงรับ บทบาทหน้าที่และกลวิธีเผยแผ่คำสอน แนวคิดการเผยแผ่คริสต์ศาสนาในประเทศไทย วิเคราะห์ความสำเร็จยุทธศาสตร์-กลยุทธ์ของพระนักเผยแผ่ พระธรรมจาริกและองค์กรคริสต์ศาสนา และจุดเด่น จุดด้อยของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา และคริสต์ศาสนาปัญหาและอุปสรรค ของการเผยแผ่คำสอนของศาสนาทั้งสอง สามารถสรุปได้เป็น 8 ประการคือปัญหาด้านงบประมาณ ดานการสื่อสารคำสอนดานนักเผยแผ่ ดานขาดทักษะความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ดานการ คมนาคม ดานการขาดความเชื่อถือและการยอมรับของสังคม ชาวพื้นที่สูง ด้านขวัญกำลังใจในการ ทำงาน และดานการกำหนดแผนและนโยบายแผนการปฏิบัติงาน ประจำปีผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ ทราบว่า กระบวนการเผยแผ่ศาสนาผ่านทางพระนักเผยแผ่ พระธรรม จาริกและองค์กรคริสต์ศาสนามี บทบาทต่อการเผยแผ่ศาสนา จนสามารถเป็นนักเผยแผ่ที่ดีได้ แต่การศึกษาในเชิงลึกพบว่า พระนัก เผยแผ่ศาสนาทั้งสองมีจำนวนน้อยมาก และมีจิตใจนักเสียสละน้อย ดังนั้น คณะสงฆ์และหน่วยงานที่ เกี่ยวของ ควรพัฒนาระบบการเผยแผ่ให้ทันสมัยกับความเจริญทางสังคม ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เป็นการ พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสืบต่อไป (พระมหาธนกร กิตติปญโญ, 2563)

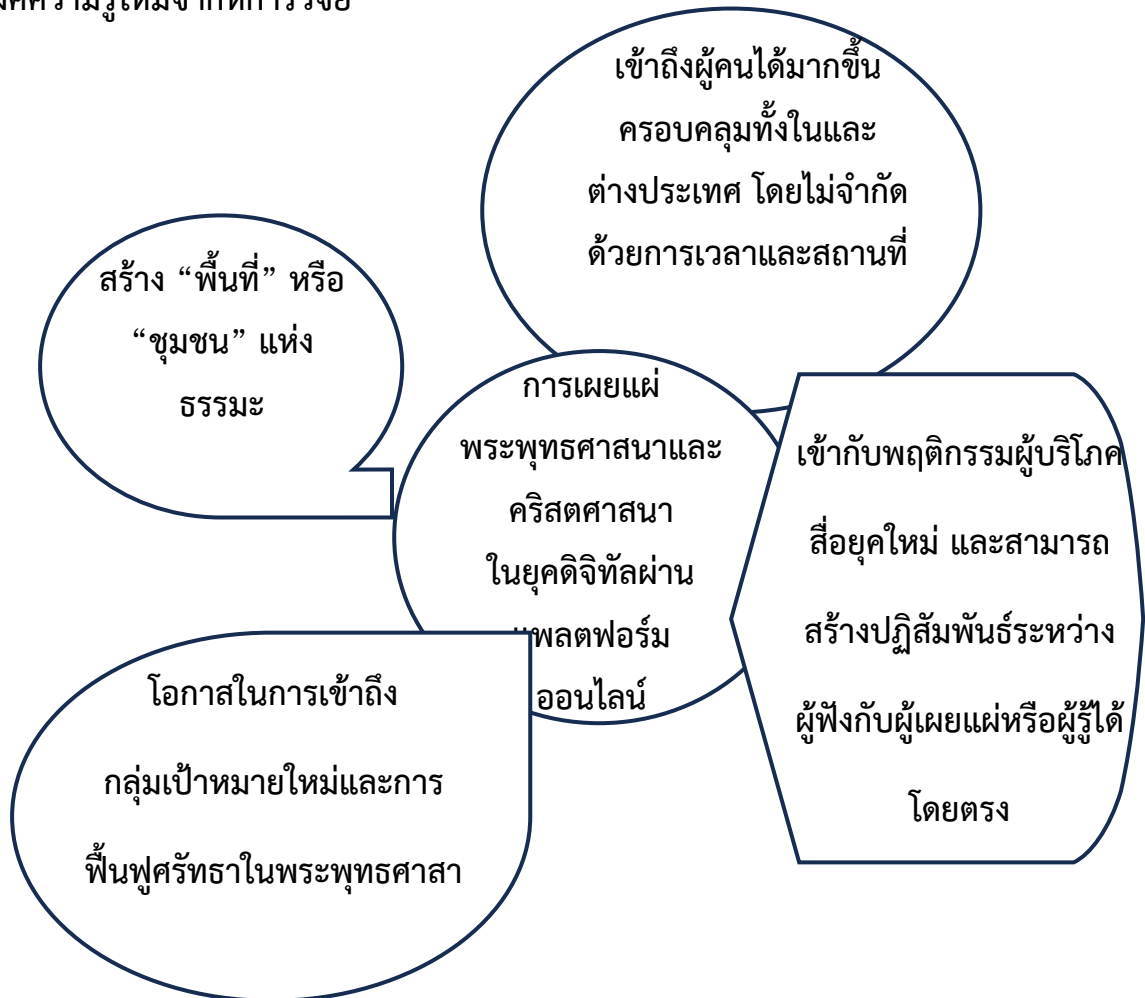
2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 คริสตจักรในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้นำสื่อออนไลน์ เช่น Facebook Live, YouTube และ Zoom มาใช้เผยแผ่คริสต์ศาสนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงโค วิด-19 เพื่อให้สมาชิกเข้าร่วมพิธีกรรมและเรียนรู้พระคัมภีร์ออนไลน์ได้สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของณัฐพงษ์ พรหมทอง ได้เสนอพระศาสนจักรคาทอลิก ก็ได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการอภิบาลคริสต ชนในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 โดยประกาศอนุญาตให้คริสตชนเข้าร่วมพิธีบูชา ขอบพระคุณแบบออนไลน์ได้ พระสันตะปาปาฟรังซิส ทรงให้ความสำคัญและทรงเป็นห่วงในการใช้สื่อ สังคมออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ต ตามศาสนของพระองค์สำหรับวันสื่อสารสังคมสากล ครั้งที่ 55 ค.ศ. 2021 พระองค์ทรงแสดงความกังวลเกี่ยวกับการนำเสนอข่าว การสื่อสารความเป็นจริงผ่าน

อินเทอร์เน็ตได้มากขึ้นน้อยเพียงใด พระองค์ทรงขอบคุณความกล้าหาญของนักข่าวหลายคนที่เกี่ยวข้องชีวิตกล้าหาญที่จะเข้าถึงและสื่อสารข้อมูลที่เป็นจริงแม้จะมีความยากลำบากพระองค์ต้องการให้ทุกคนมีความรับผิดชอบข่าวสารที่ส่งออกไป และเป็นประจักษ์พยานต่อความจริงและในงานวันการสื่อสารสังคมโลก ปี 2029 สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสได้ให้ความสำคัญกับโลกอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ “เป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์ เป็นสิ่งที่ช่วยเชื่อมต่อเราให้ใกล้กัน ช่วยค้นพบสิ่งใหม่ๆ เป็นเครื่องมือในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” และสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ทรงสอนให้ทุกคนใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการอภิบาลประกาศข่าวดีอีกด้วย (ณัฐพงษ์ พรหมทอง, 2566)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาและศาสนาในจังหวัดเพชรบูรณ์เน้นการปรับตัวใช้แพลตฟอร์มต่างๆ เช่น Facebook, YouTube, LINE และ TikTok ในการเผยแผ่คำสอนและถ่ายทอดกิจกรรมสำคัญอย่างเข้าถึงง่ายและรวดเร็ว โดยเน้นเนื้อหาที่มีความหมายและเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายตามพฤติกรรมผู้บริโภคสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพิสมัย ตั้งพูนสุข ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของพระภิกษุสงฆ์กับบาทหลวงคาทอลิกที่มีต่อชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า 1) นักบวชวัดศรีวันต์ไม่มีบทบาทต่อชุมชนในด้านการศึกษา ทั้งทางโลกและทางธรรมแม้ว่าจะมีโรงเรียน ปรีดิธรรมอยู่ในวัด แต่ก็ไม่ได้รับความนิยม เนื่องจากพระในวัดนี้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมน้อยมาก ข้อมูลที่ได้รับจากข้อมูลร้อยละ 81.5 แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ประสงค์จะให้วัดและนักบวชในวัดมีบทบาททางการศึกษาเช่นเดียวกับในอดีต เพราะเชื่อว่าเมื่อเยาวชนได้ใกล้ชิดพระศาสนาเห็นตัวอย่างที่ดีของนักบวช ก็จะเป็นการช่วยขัดเกลาความประพฤติและศีลธรรมได้เป็นอย่างดี อนึ่งถ้าหากในวัดมีโรงเรียนหรือมีนักบวช เป็นครูสอนตามโรงเรียนต่างๆ แล้วก็จะทำให้นักบวชมีความสำรวมและระมัดระวังศีลจารวัตรของตนเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้ไม่เป็นที่ครหาส่วนนักบวชในวัดคาทอลิกรุ่งอรุณนั้น ทั้งบาทหลวงและซิสเตอร์มีบทบาทในการสอนอย่างเต็มที่ เพราะมีโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยาตั้งอยู่ในวัด โรงเรียนนี้ได้รับความนิยมเชื่อถือจากประชาชนในตำบลปากช่องว่า มีผลการสอนอยู่ในเกณฑ์ดี 2) บทบาทด้วยการเผยแผ่ธรรม ทั้งสองวัดมีนักบวชที่เป็นพระธรรมทูตและนักบวชทั้งสองวัดต่างยืนยันว่า วิธีการเผยแผ่ธรรมนอกวัดนั้น เป็นการนำศาสนาให้เข้าถึงประชาชนได้ดีที่สุด และประชาชนร้อยละ 84.0 กล่าวว่านักบวชของทั้งสองวัดมีกิจกรรมในการเผยแผ่ธรรมนอกวัดส่วนการเผยแผ่ธรรมในวัดส่วนใหญ่เป็นไปในด้านพิธีกรรม แต่ก็ได้สอดแทรกกตัตถธรรมที่จำเป็นในชีวิตประจำวันไปด้วย 3) ด้านการสงเคราะห์ประชาชน พบว่านักบวชมีบทบาทการสงเคราะห์ประชาชนทางจิตใจมากกว่าทางวัตถุ เช่น ให้คำแนะนำปรึกษาหาหรือทางครอบครัวแก่ประชาชน ออกเยี่ยมเพื่อปลอบประโลมใจเมื่อประชาชนประสบภัย และมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมเพื่อบำรุงขวัญแก่ประชาชน นอกจากนั้นนักบวชส่วนใหญ่ยังมีบทบาทร่วมกับวัดในการให้ยืมสิ่งของหรือสถานที่ของวัด ให้คำแนะนำและบริการในการรักษาพยาบาลเล็กๆ น้อยๆ และได้ให้บริการเรื่องการจัดสถานที่ให้เป็นที่พักผ่อนสำหรับประชาชน (พิสมัย ตั้งพูนสุข, 2523)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากภาพอธิบายได้ดังนี้ 1. การปรับเปลี่ยนบทบาทของการเผยแผ่ธรรมะในยุคดิจิทัล การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เปลี่ยนรูปแบบจากการถ่ายทอดแบบดั้งเดิมในวัดหรือสถานที่ประกอบพิธีกรรม มาเป็นการสื่อสารผ่านโลกดิจิทัล ซึ่งสามารถเข้าถึงผู้คนได้มากขึ้น ครอบคลุมทั้งในและต่างประเทศ โดยไม่จำกัดด้วยกาลเวลาและสถานที่ 2. การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เป็นเครื่องมือเผยแผ่ธรรมะอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าการใช้เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย แอปพลิเคชัน วิดีโอออนไลน์ และ Podcast ช่วยให้การเผยแผ่ธรรมะเป็นไปในรูปแบบที่หลากหลาย เข้ากับพฤติกรรมผู้บริโภคสื่อยุคใหม่ และสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ผู้ฟังกับพระสงฆ์หรือผู้รู้ได้โดยตรง 3. โอกาสในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายใหม่และการฟื้นฟูศรัทธาในพระพุทธศาสนา สื่อดิจิทัลทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชน คนรุ่นใหม่ และชาวต่างชาติที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่อาจไม่มีโอกาสเข้าวัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาแบบดั้งเดิม 4. การสร้างสังคมธรรมะออนไลน์ การใช้สื่อออนไลน์มิใช่เพียงช่องทางในการเผยแผ่เท่านั้น แต่ยังสามารถสร้าง “พื้นที่” หรือ “ชุมชน” แห่งธรรมะ เช่น กลุ่มสนทนาธรรมออนไลน์ หรือกิจกรรมเวิร์กช็อปธรรมะแบบไลฟ์สด ช่วยให้ธรรมะกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันและสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติจริง

สรุป

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เป็นกระบวนการปรับตัวของพระพุทธศาสนาให้ทันกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารคำสอนของพระพุทธเจ้าไปยังประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง สื่อดิจิทัลช่วยให้การเผยแผ่ธรรมะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในแง่ของความรวดเร็ว การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และการสื่อสารแบบสองทาง โดยเฉพาะการใช้แพลตฟอร์มยอดนิยม เช่น Facebook, YouTube, TikTok, แอปพลิเคชันธรรมะ และ Podcast ที่สามารถปรับรูปแบบเนื้อหาให้เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนยุคใหม่ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายที่ต้องตระหนัก ได้แก่ ความเสี่ยงจากการนำเสนอเนื้อหาที่คลาดเคลื่อนจากหลักธรรม ความน่าเชื่อถือของข้อมูล การบริโภคธรรมะอย่างผิวเผิน และการขาดบริบทเชิงลึกในคำสอน สิ่งเหล่านี้อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด และบั่นทอนคุณค่าที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา ดังนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลจึงควรดำเนินไปอย่างมีระบบ มีการคัดกรองเนื้อหาโดยผู้รู้ ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ และมุ่งเน้นการรักษาแก่นแท้ของคำสอนให้อยู่ครบถ้วน พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในยุคสมัยใหม่อย่างยั่งยืน สำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ คือ พระพุทธศาสนาสามารถอยู่ร่วมกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้อย่างสันติ และมีพลัง หากผู้เผยแผ่ธรรมะตระหนักถึงหน้าที่อย่างมีปัญญา ใช้เทคโนโลยีเป็น “เครื่องมือ” มิใช่ “จุดมุ่งหมาย” และรักษาคุณค่าแห่งธรรมะให้คงอยู่คู่สังคมโลกยุคใหม่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลศึกษาศาสนาของตนเองให้ถ่องแท้และทำความเข้าใจศาสนาอื่นๆ ด้วย
2. ควรมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการควบคุมวางแผน ติดตาม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรสงฆ์ทุกจังหวัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การเผยแผ่ธรรมผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อออนไลน์ของพระสงฆ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในการนำเสนอจึงควรเพิ่มรูปแบบ และเนื้อหาที่จะทำให้ผู้ที่ไม่มีพื้นฐานความสนใจด้านธรรมให้เข้ามาสนใจ รู้สึกถึงคุณค่า และประโยชน์จากการเข้าใช้งานทางสื่อต่างๆ
2. นอกจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้ว พระสงฆ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีกิจกรรมเสริมสร้างทักษะให้กับประชาชน ตามแนวพุทธศาสนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนากาย พัฒนาศีล พัฒนาจิต (จิตภาวนา) และพัฒนาปัญญา (ปัญญาภาวนา) เพื่อให้ประชาชนนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ รู้จักใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาชีวิต รวมถึงเป็นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง เพื่อก้าวให้ทันความเปลี่ยนแปลงในยุคสังคมออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2014). *พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ (Thai Catholic Bible Complete Version) ภาคพันธสัญญาเดิม และ ภาคพันธสัญญาใหม่*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์.
- ณัฐพงษ์ พรหมทอง. (2566). การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อประกาศข่าวดีของสามเณรสังฆกรรม. *วารสารชมรมบัณฑิตศิลป์*, 1(2): 50-63.
- พนม คล้าย. (2561). “บทบาทของสื่อดิจิทัลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา.” *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 5(2): 63-78.
- พระอนันต์ อภินโนโท (ผกา). (2549). แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 13(2): 61-79.
- พระมหาธนกร กิตติปัญญา. (2563). กระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับคริสต์ศาสนาบนพื้นที่สูงในจังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวามัญแห่งแรกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2): 37-51.
- พิสมัย ตั้งพูนสุข. (2523). “การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของพระภิกษุสงฆ์กับบาทหลวงคาทอลิกที่มีต่อชุมชนศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา”. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2555). *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาจุฬาฯ.

